

๓ นามประทุ
 นามประทุต่าง ๆ
 รอบกำแพงพระบรมมหาราชวัง
 ชั้นนอกแลชั้นใน

- (๑) ประทุ “รัตนพิศาล” อยู่ด้าน ควันตก ระหว่าง ศาลาว่าการ
 ต่างประเทศ แดพระคลังเก็บเงิน.
- (๒) ประทุ “พินาณเทเวศร์” อยู่ระหว่าง ศาลาว่าการ ต่าง ประเทศ
 แดหอรัษฎากรพิพัฒน์.
- (๓) ประทุ “วิเศษไชยศรี” อยู่ระหว่างหอรัษฎากรพิพัฒน์ แด
 เจอนกกลางศาลาทหารรักษาวัง ฯ
- (๔) ประทุ “มณีนพรัตน์” อยู่ ถัดประตูวิเศษไชยศรี ไปทาง
 ควันออก หรือ ตรง วัดพระศรีรัตนศาสดารามด้านเหนือ.
- (๕) ประทุ “สวัสดิโสภณ” อยู่ ตรงนำศาลายุทธนาธิการเยื้องถนน
 บำรุงเมือง ข้างเหนือตรงกับวัดพระ
 ศรีรัตนศาสดารามด้านควันออก.
- (๖) ประทุ “เทวาพิทักษ์” อยู่เหนือพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ได้
 บ้อมถึงขรรค์.
- (๗) ประทุ “ศักดิ์ไชยสิทธิ์” อยู่ใต้พระที่นั่งสุทไธสวรรย์.
- (๘) ประทุ “วิจิตรบรรจง” อยู่ ตรงวัดพระเชตุพน ล้วนข้างควัน

ออก แลข้างในตรงกับพระตำหนัก
เดิมสวนกุหลาบ.

(๘) ประตูลูก “อนงค์รักษ์” อยู่ตรงวัดพระเชตุพน ต่อประตูวิจิตร
บรรจงไปทางตะวันตก.

(๑๐) ประตูลูก “พิทักษ์บวร” เป็นประตูด้านสกัดทางใต้ ตรงกับถนน
มหาราช ข้างในตรงกับถนนสกัด
กำแพงพระบรมมหาราชวัง.

(๑๑) ประตูลูก “สุนทรทศ” เป็นประตูด้านสกัดทางเหนือ ตรง
กับถนนแปดค่านว.

(๑๒) ประตูลูก “เทวภิรมย์” อยู่ตรงหน้าท่าราชวรดิฐ.

(๑๓) ประตูลูก “อุดมสุตารักษ์” เป็นประตูคานวอน ออกตรงพระที่นั่ง
ที่ท่าราชวรดิฐ ข้างในตรงกับประตู
ยาตราสัตว์.

ชั้นใน

(๑) ประตูลูก “สุวรรณบริบาล” เป็นประตู ๒ ชั้น อยู่ด้านเหนือระหว่าง
พระคลังเก็บเงินแต่โรงช้าง ตรงประตู
พินามเทวศรั้เข้ามาข้างใน ตรงหน้าพระ
ที่นั่งดุสิตมหาปราสาท.

(๒) ประตูลูก “พินามไชยศรี” เป็นประตู ๒ ชั้น อยู่ด้านเหนือระหว่าง
โรงเรียนมหาดเล็ก แดกรมพระคลัง

- ๓๓
- ข้างที่ ทรงประวิเศษไชยศรี
เข้ามา ข้างในตรงหน้าพระที่นั่งจักรกรี
มหาปราสาท.
- (๓) ประตูละ "เทวราชตำราศรี" อยู่ตรงหน้าพระที่นั่ง อนันตสมาคม
ระหว่าง พระที่นั่งสุทไธสวรรย์
แต่บัดนี้ได้อุบัติแล้ว เมื่อคฤมา
พระที่นั่งอนันตสมาคมออกมา.
- (๔) ประตูละ "ทักษิณดิถีหาร" เป็นประตูชั้น ๒ ชั้น ทางหน้าพระที่นั่ง
คือโดยมหาปราสาท เป็นทางที่จะ
ออกไปพระตำหนักเดิมส่วนกุหลาบ.
- (๕) ประตูละ "อุตรดิถีหาร" เป็นประตูชั้น ๒ ชั้น ด้านข้างเหนือ
ทางที่จะเข้าไปที่พระที่นั่งอนันตสมาคม
- (๖) ประตูละ "พิศาลทักษิณ" เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน
ด้านใต้ ออกประตูวิจิตรบรรจงออก
วัดพระเชตุพน.
- (๗) ประตูละ "กัลยาณ" เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน
ด้านใต้ ออกประตูทองคารักษ์.
- (๘) ประตูละ "ศรีสุทวาร" เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน
คือประตูหินใหม่อยู่ริมอุโมงค์.
- (๙) ประตูละ "อนงคัลลา" เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน

ด้านตะวันตก คือประตูดินเก่า ได้
ประตูยาศราศีศรี

(๑๐) ประตู “ยาศราศีศรี” เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน
ด้านตะวันตก ตรงกับประตูอุดมศีดารักษ์
เป็นทางออกไปพระที่นั่งที่ท่าราชวรดิฐ

(๑๑) ประตู “ศรีสุนทร” เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน
ด้านตะวันตก อยู่ริมหอนิเพรพิทยา
ข้างนอกตรงกับประตูเทวาริรมย์ ทาง
ออกท่าราชวรดิฐ

(๑๒) ประตู “พรหมศรีสวัสดิ์” เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน
ด้านเหนือ อยู่ข้างซ้ายพระที่นั่งดุสิต
มหาปราสาท

(๑๓) ประตู “พรหมไธยา” เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน
อยู่ข้างขวาพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

(๑๔) ประตู “สัณามราชกิจ” เป็นประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน
อยู่ข้างขวา พระที่นั่งจักรกรี มหาปรา
สาทหรือด้านตะวันออก

(๑๕) ประตู “ดุสิตคำสดา” เป็นประตูผนวณ พระบรมมหาราชวัง
ชั้นใน ออกวัดพระศรีรัตนคำสดาราม

(๑๖) ประตู “จักรดิศา” เป็นประตูหน้าพระที่นั่งทรงผนวช

- (๑๗) ประตูนุ “แถงราชกิจ” อยู่ริมพระที่นั่งอนันตสมาคม ด้านข้างเหนือ.
- (๑๘) ประตูนุ “ปิตประเทศ” เปนประตูช่องเล็ก อยู่ริมพระที่นั่งอนันตสมาคมด้านข้างขวา แต่บัดนี้ได้รื้อเสียแล้ว.
- (๑๙) ประตูนุ “ราชตำราญ” เปนประตู พระบรมมหาราชวังชั้นใน ตรงกับประตูศักดิ์ไชยสิทธิ์ ได้พระที่นั่งศิวาลัยมหาปราสาท.
- (๒๐) ประตูนุ “กมธาศประเทศ” เปนประตูข้างใน ออกตรงพระพุทธรักษาด้าน รื้อแล้ว.
- (๒๑) ประตูนุ “อมเรศวร์ธัญจร” เปนประตูข้างในออก ตรงอ่างแก้ว รื้อแล้ว
- (๒๒) พระทวาร “จักรพรรดิภิรมย์” อยู่ ที่มุขกระสัน ตรงบุษบกหลังพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท.
- (๒๓) พระทวาร “เทเวศราชมเหศวร์” อยู่ หลังพระที่นั่งบุษบกมาลา ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย.
- (๒๔) พระทวาร “เทเวศร์รักษา” เปนซุ้มอยู่ที่กำแพงแก้ว ข้างพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ด้านตะวันตก.
- (๒๕) พระทวาร “เทวาภิบาล” เปนซุ้ม ๓ พระทวาร อยู่หน้าพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยด้านเหนือ.

นามประตูกต่าง ๆ

รอบกำแพงพระราชวังบวร

ชั้นนอก แล ชั้นใน

- (๑) ประตู “พิจิตรเจษฎา” อยู่ด้านตะวันตกข้างเหนือ มุมวัดบวร
สถานข้างใต้ รั้วแล้ว.
- (๒) ประตู “มงคลสถิตย์” อยู่ด้านเหนือทางตะวันออก ริมวัด
บวรสถาน รั้วแล้ว.
- (๓) ประตู “อำไพพิมล” อยู่ด้านเหนือ ต่อมุมกำแพงเยื้อง
สถานเสวยไปข้างตะวันออก รั้วแล้ว.
- (๔) ประตู “ศักดิ์ไชย” อยู่ด้านตะวันออกริมมุมกำแพง เยื้อง
เชิงสถานเสวยไปข้างใต้ รั้วแล้ว.
- (๕) ประตู “บวรยาตรา” อยู่ด้านตะวันออก เหนือพลับพลาสูง
รั้วแล้ว.
- (๖) ประตู “พิศาลสุนทร” อยู่ด้านตะวันออก ใต้พลับพลาสูง
รั้วแล้ว.
- (๗) ประตู “พรหมทวาร” อยู่ด้านใต้ ตรงถนนหน้าพระธาตุ
รั้วแล้ว.
- (๘) ประตู “ไกรสรสถาศ” อยู่ด้านใต้ ตรงวัดมหาธาตุส่วน
ตะวันออก.

- (๙) ประตุ “อุดมโภคย์” อยู่ด้านใต้ ตรงวัดมหาธาตุ
ส่วนกลาง.
- (๑๐) ประตุ “สุวรรณาภิรมย์” อยู่ด้านใต้ ตรงวัดมหาธาตุส่วน
ข้างตะวันตก.
- (๑๑) ประตุ “ตระการไพจิตร” อยู่ด้านใต้ คือ ประตูกัดทางใต้ริม
บ่อนพระจันทร์ หรือมุมวัดมหาธาตุ
ข้างเหนือ รื้อแล้ว
- (๑๒) ประตุ “สอาดขจราร” อยู่ด้านตะวันตก ตรงประตูคันทิงหน้า
ออกโรงพิเศษ รื้อแล้ว
- (๑๓) ประตุ “กัศยาประพาศ” อยู่ด้านตะวันตก ออกใต้ กำหนักแพ
เป็นประตูคันทิงเก่า รื้อแล้ว
- (๑๔) ประตุ “อนันตโสภ” อยู่ด้านตะวันตก ออกตรงกำหนักแพ
- (๑๕) ประตุ “สารชัยมัน” อยู่ด้านตะวันตก ออกทำขุนนางวังหน้า
รื้อแล้ว
- (๑๖) ประตุ “ไวยารัตน” อยู่ด้านเหนือ คือประตูด้านสกัดทาง
เหนือ ใต้ประตูทำข้างวังหน้า รื้อแล้ว

ประตูชั้นกลาง

- (๑) ประตุ “นารัจจรวัด” อยู่ด้านตะวันตก เป็นประตูคันทิงใน
ข้างนอกตรงกับประตูสอาดขจราร
- (๒) ประตุ “วรรณจรวัด” อยู่ด้านตะวันตก เป็นประตูคันทิงเก่า

ชั้นใน ข้างนอกตรงกับประตูกัลยา

ประพาศ

- (๓) ประตู “สุดาขุรยาตร” อยู่ด้านตะวันตก เป็นประตูฉนวนใหม่ ตรงกับประตูหน้าคโสภา ทางออก กำหนักแพ
- (๔) ประตู “อติการโอฟาร” อยู่ด้านเหนือ เป็นประตูฉนวน ออก วัดบวรสถาน
- (๕) ประตู “โอภาศพิมาน” เป็นประตู ๒ ชั้น อยู่ด้านเหนือ ตรง พระที่นั่งอิศเรศราชานุสรณ์ รื้อแล้ว
- (๖) ประตู “มหาโกศราช” เป็นประตู ๒ ชั้น อยู่ด้านตะวันออก ตรงพระที่นั่งศิวโมกชพิมาน รื้อแล้ว
- (๗) ประตู “บวรนาถ” อยู่ระหว่างประตูรนาถจรด แดประตู นารัจจรวัด
- (๘) ประตู “พิไชยยาตรา” อยู่ด้านตะวันออก เหนือประตูมหา โกศราช รื้อแล้ว

ประตูชั้นใน

- (๑) ประตู “สถานมณฑะย” อยู่ด้านตะวันออก ตรงกับพระที่นั่ง อิศเรศราชานุสรณ์
- (๒) ประตู “ยาสันธยาณ” อยู่ด้านใต้ ใต้พระที่นั่งอิศราวิจิตร

- (๓) ประตูนุ “จักรมहिมา” อยู่ด้านตะวันออก ริมพระที่นั่งศิวั
โมกขพินาณข้างใต้
- (๔) ประตูนุ “พรหมภักตร์” (ยอดปรางค์) อยู่ด้านตะวันออก
หลังพระที่นั่งศิวัโมกขพินาณ
- (๕) ประตูนุ “สถลคิวัไถย” อยู่ด้านตะวันออก ตรงพระที่นั่งบุรพา
ภิมุข

นามประตูพระราชวังบางปอิน

- (๑) ประตูนุ “ราชภิจวัรณ” อยู่ด้านกำแพงข้างทิศตะวันออก (ข้าง
พระราชวัง)
- (๒) ประตูนุ “ลำครประพาศ” เป็นประตูหน้า อยู่ด้านกำแพงทิศใต้
ข้างตะวันออก
- (๓) ประตูนุ “เทวราชทรวไถ” เป็นประตูด้านซุ้ม อยู่ด้านกำแพงทิศ
ใต้ตรงกับพระที่นั่งโถ้ววรยศพิทยาศัน
- (๔) ประตูนุ “อนงค์โนจรรจัต” อยู่ด้านตะวันตกริมด้านน้ำ เห็นอพระที่นั่ง
วโรภาศพินาณ
- (๕) ประตูนุ “เทวัญสถิตย” อยู่เห็นอประตูอนงค์ โนจรรจัตไปตาม
ด้านน้ำ
- (๖) ประตูนุ “สังฆสถิตยภัทรการ” เป็นประตูหน้า อยู่เห็นอประตูเทวัญ
สถิตย ไปตามด้านน้ำ

- (๗) ประตุ “นงคราญประเวศ” อยู่เหนือประตูลังพลีทักษิณการ ด้าน
ริมด้านหน้า
- (๘) ประตุ “อรรคเรศวรดิฐ” อยู่ด้านหลังพระราชวัง ริมคลองทรง
วัดกำแพง

นามประตูประราชวังสวนดุสิต

- (๑) ประตุ “เขื่อน” ประตุเหล็กใหญ่ ตรงหน้าพระที่นั่ง
ควนออก
- (๒) ประตุ “เด้าขัน” ประตุเล็กเล็กควนออกเฉียงใต้
- (๓) ประตุ “กิเลน” ประตุเหล็กถนนเบญจมาศใต้
- (๔) ประตุ “กวาง” ประตุสวนแง่เต่ง ด้านใต้
- (๕) ประตุ “คงคา” ประตุมหาเด้าด้านใต้
- (๖) ประตุ “ชน” ประตุถนนทับทิมด้านใต้
- (๗) ประตุ “ปลา” ประตุน้ำคลองเม่งเต่ง
- (๘) ประตุ “ไก่อ่า” ประตุถนนลั้มน้ำด้านใต้
- (๙) ประตุ “ดีแซ่” ประตุถนนบัวด้านควนตก
- (๑๐) ประตุ “นกร้อย” ประตุถนนลั้มน้ำด้านเหนือ
- (๑๑) ประตุ “เต่า” ประตุน้ำคลองรางเงิน
- (๑๒) ประตุ “นกกระเรียน” ประตุถนนพุดตาลด้านเหนือ
- (๑๓) ประตุ “นกดำ” ประตุถนนนังกรว้า
- (๑๔) ประตุ “กบ” ประตุน้ำคลองจำนาก

- (๑๕) ประตูนุ “มโหรี” ประตูนุข้างในด้านควันออก
 (๑๖) ประตูนุ “นักปราชญ์” ประตูนุถนนเต็กด้านควันออก
 (๑๗) ประตูนุ “พดรม” ประตูนุถนนบ่วยด้านควันออก
 (๑๘) ประตูนุ “เปิดเหาะ” ประตูนุถักเด็กควันออกเฉียงเหนือ
 (๑๙) ประตูนุ “ผีเสื้อ” ประตูนุ ๓ บานหน้าพระที่นั่งวิมานเมฆ
 (๒๐) ประตูนุ “ม้าแปด” ประตูนุกำแพงชั้นในกลางถนนบ่วย
 (๒๑) ประตูนุ “โถโต” ประตูนุกำแพงชั้นในถนนพุดตาล
 (๒๒) ประตูนุ “เสือ” ประตูนุถนนมังกรห้อมด้านเหนือ
 (๒๓) ประตูนุ “หงษ์” ประตูนุถนนหงษ์ห้อมด้านเหนือ
 (๒๔) ประตูนุ “มังกร” ประตูนุถนนหงษ์ห้อมด้านใต้
 (๒๕) ประตูนุ “สิงโต” ประตูนุถนนมังกรห้อมด้านใต้

นามประตุนุที่พระนครคีรี
 เมืองเพชรบุรี

- (๑) ประตูนุนาริประเวศ
 (๒) ประตูนุวิเศษราชกิจ
 (๓) ประตูนุราชฤทธิแรงปราบ
 (๔) ประตูนุอานภาพเจริญ
 (๕) ประตูนุดำเนินทางสวรรค์
 (๖) ประตูนุจันทรแจ่มจำรัส
 (๗) ประตูนุสุริย์แจ่มจำรัส

๔ นามบ่อมต่าง ๆ

รอบกำแพงพระบรมมหาราชวัง

- (๑) บ่อม “อินทรวังสรวรค์” อยู่มุมกำแพงพระบรมมหาราชวัง ด้าน
ตะวันตก ข้างเหนือตรงทำพระ
- (๒) บ่อม “ชนธิเชอนเพชร” อยู่ด้านเหนือ ต่อประตูวิเศษไชยศรี
ไปทางตะวันออก
- (๓) บ่อม “เผด็จชัยกร” อยู่มุมกำแพงพระบรมมหาราชวัง ด้าน
ตะวันออกข้างเหนือ
- (๔) บ่อม “ตัญญูใจวิง” อยู่ด้านตะวันออก ตรงถนนบำรุงเมือง
ใต้ พระที่นั่งไชยชุมพล
- (๕) บ่อม “สิงขรขันธ์” อยู่ด้านตะวันออก ใต้ประตู สวัสดิ์โสภณ
ตรงวังสราญรมย์
- (๖) บ่อม “ขยนิยงยุทธ” อยู่ด้านตะวันออก ริมพระที่นั่งสุทไธ
สวรรยข้างเหนือ
- (๗) บ่อม “ฤทธิรุดโรมัน” อยู่ด้านตะวันออก ริมพระที่นั่งสุทไธ
สวรรยข้างใต้
- (๘) บ่อม “อนันตคร” อยู่ ใต้ ประตูศักดิ์ไชยสิทธิ์ เห็นมุม
กำแพงพระบรมมหาราชวัง ด้านตะวัน
ออกข้างใต้

- (๙) บ่อม “มณีนีปการ” อยู่บนกำแพง ด้านขวานอกข้างใต้
- (๑๐) บ่อม “พิศาลตัมมา” อยู่บนกำแพงด้านใต้ ตรงวัดพระ
เชตุพน ระหว่างประตูวิจิตรบรรจง
และประตูนงคารักษ์
- (๑๑) บ่อม “ภูผาสัทคัน” อยู่บนกำแพงด้านใต้ ทิศตะวันตก
- (๑๒) บ่อม “สัตตบรรพต” อยู่บนกำแพงด้านตะวันตกข้างใต้ ริม
ประตูพิทักษ์บวร
- (๑๓) บ่อม “โสฬศศิลา” อยู่บนกำแพงด้านตะวันตก ใต้ประตู
อุดมสุตารักษ์ แถวโรงวิเศษ
- (๑๔) บ่อม “มหาโถหะ” อยู่บนกำแพงด้านตะวันตก เหนือประตู
อุดมสุตารักษ์
- (๑๕) บ่อม “ทศนนิกร” อยู่บนกำแพงด้านตะวันตกข้างเหนือ
- (๑๖) บ่อม “พรหมอานวยศิลา” อยู่ริมลำน้ำเหนือท่าราชวรดิฐ โปรด
เกล้าฯ ให้วัดเสียแล้ว
- (๑๗) บ่อม “อินทรอานวยศิลา” อยู่ริมลำน้ำใต้ท่าราชวรดิฐ โปรด
เกล้าฯ ให้วัดเสียแล้ว

ชื่อป้อมต่าง ๆ

รอบกำแพงพระราชวังบวร

- (๑) ป้อม “ทบทมศรี” อยู่บนกำแพงด้านตะวันตก ใต้ประตู
ตำหนักชั้น ๕ รือแล้ว
- (๒) ป้อม “พระอาทิตย์” อยู่บนกำแพง ด้านตะวันตกข้างเหนือ
ชั้น ๕ รือแล้ว
- (๓) ป้อม “เขื่อนขันธ์” อยู่บนกำแพงด้านเหนือ ริมประตูมณฑล
ชั้น ๕ รือแล้ว
- (๔) ป้อม “นิลวตถา” อยู่บนกำแพงด้านเหนือ ถัดประตูอำไพ
พินิตไปทางตะวันตก ชั้น ๕ รือแล้ว
- (๕) ป้อม “มุกดาพิศาต” อยู่บนกำแพง ด้านตะวันออกข้างเหนือ
ตรงสะพานเสี้ยว ชั้น ๕ รือแล้ว
- (๖) ป้อม “เพชรบุรพา” อยู่บนกำแพงด้านตะวันออก เหนือพลับ
พลาต่ง ชั้น ๕ รือแล้ว
- (๗) ป้อม “วิเชียรอาคเนย์” อยู่บนกำแพง ด้านตะวันออกทิศใต้
ชั้น ๕ รือแล้ว
- (๘) ป้อม “เพชรทูลย์” อยู่บนกำแพงด้านใต้ ถัดถนนหน้าพระ
ธาตุไปทางตะวันออกหน่อยหนึ่ง ชั้น ๕ รือแล้ว
- (๙) ป้อม “เขื่อนเพชร” อยู่บนกำแพงด้านใต้ ตรงวัดมหาธาตุ

- (๓๐) บ่อม “พระจันทร์” อยู่บนกำแพงด้านตะวันตกข้างใต้ ตรง
ท่าพระจันทร์ รือแล้ว
- (๓๑) บ่อม “มณีนรกฎ” อยู่บนกำแพงด้านตะวันตก ใต้ ประตู
กัลยาประพาศ รือแล้ว

ข้อบ่อมตามกำแพง
พระนครชั้นนอก

- (๑) บ่อม “พระสุเมรุ” อยู่บนกำแพงด้านตะวันตกข้างเหนือ ใต้
ปากคลองบางลำภูบน
- (๒) บ่อม “ยุคนธร” อยู่บนกำแพงด้านเหนือ เห็นวัดบวร
นิเวศวิหาร
- (๓) บ่อม “มหาปราบ” อยู่บนกำแพงด้านเหนือ
- (๔) บ่อม “มหากาฬ” อยู่บนกำแพงด้านตะวันออก ใต้ ประตู
พุดมบาศ แขวงคลองมหานาค
- (๕) บ่อม “หุมทลวง” อยู่ด้านตะวันออก ตรงหน้าถ้ำนันทน์
โทษ (คุกใหม่)
- (๖) บ่อม “เลื้อยยาน” อยู่ด้านตะวันออก เห็นประตูล้ามยอด
รือแล้ว
- (๗) บ่อม “มหาไชย” อยู่ด้านตะวันออก หน้าวังบูรพาภิรมย์
- (๘) บ่อม “จักรเพชร” อยู่ด้านใต้ เห็นปากคลองโอ่งอ่าง
หรือคลองคูพระนคร

- (๘) บ่อม “ผีเสื้อ” อยู่ด้านใต้ ใต้ ปากคลองตลาด แต่
 บัดนี้ได้ รื้อเสียแล้ว
- (๑๐) บ่อม “มหาฤกษ์” อยู่ด้านใต้ตรงหลังโรงเรียนสุนันทาโดย
- (๑๑) บ่อม “มหาฤกษ์” อยู่ด้านตะวันตก ตรงวัดพระเชตุพน
- (๑๒) บ่อม “พระจันทร์” อยู่ด้านตะวันตกริมท่าพระจันทร์ มุม
 วัดมหาธาตุข้างเหนือ แต่บัดนี้ได้ รื้อ
 เสียแล้ว
- (๑๓) บ่อม “พระอาทิตย์” อยู่ด้านตะวันตก มุมพระราชวังบวร
 ข้างเหนือ
- (๑๔) บ่อม “อดินร” อยู่ด้านตะวันตก ใต้วังพระเจ้าบรมวงศ์
 เรอ กรมพระนเรศวรวรฤทธิ รื้อแล้ว

บ่อมที่ตั้งเรียงรายอยู่ชั้นนอก

รอบคลองผดุงกรุงเกษมแด่ฝั่งตะวันตก

- (๑) บ่อม “บ้องบัจจามิตร” อยู่ฝั่งตะวันตกริมปากคลองด่าน
- (๒) บ่อม “บึงบัจจามิตร” อยู่ฝั่งตะวันออก ริมปากคลองผดุงกรุง
 เกษมข้างใต้
- (๓) บ่อม “ผดุงศักราบ” อยู่ใต้วัดเทพศิรินทราวาศ หรือริม
 วัดพลับพลาไชย
- (๔) บ่อม “ปราบศักราบ” อยู่ใต้ตลาดนางเลิ้ง ตรงหมู่บ้านญวน
 ซ้ำม แต่บัดนี้ได้ รื้อแล้ว

- ๔๗
- (๕) บ่อม “ทำลายแรงปรักษ์” อยู่เหนือวัดโสมนัสวิหาร แต่บดินได้
รื้อเสียแล้ว
- (๖) บ่อม “หักกำลังจักร” อยู่ปากคลองผดุงกรุงเกษม ข้างเหนือ
รื้อแล้ว
- (๗) บ่อม “วิไชยประสิทธิ์” อยู่ฝั่งตะวันตก ปากคลองบางกอกใหญ่
(คลองบางหลวง) •

← →

นามบ่อมที่เรียงรายอยู่ตามลำน้ำเจ้าพระยา
ในเขตรเมืองนครเขื่อนขันธ์

- (๑) บ่อม “ดมิงพราย” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก
- (๒) บ่อม “บีศาจสิง” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก
- (๓) บ่อม “ราหุจ” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก
- (๔) บ่อม “วิทยาคม” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก
- (๕) บ่อม “แสงไฟฟ้า” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
- (๖) บ่อม “มหาสังหาร” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
- (๗) บ่อม “ศัตวิพาศ” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
- (๘) บ่อม “จักรกรวด” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
- (๙) บ่อม “พระจันทร์พระอาทิตย์” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
- (๑๐) บ่อม “เพชรหึง” ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก

นามบ่อนที่ตั้งเรียงรายอยู่ตามลำน้ำเจ้าพระยา
ในเขตเมืองสมุทรปราการ

(๑)	บ่อน “ประโคนชัย”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก
(๒)	บ่อน “นารายณ์ปราบศึก”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก
(๓)	บ่อน “ปราการ”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก
(๔)	บ่อน “กายสิทธิ์”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก
(๕)	บ่อน “เสด็จสมุท”	ตั้งอยู่ที่เกาะกลางน้ำใต้พระสมุทรเจดีย์
(๖)	บ่อน “นาคราช”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
(๗)	บ่อน “ศรีเพชร”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
(๘)	บ่อน “คงกระพัน”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
(๙)	บ่อน “นารายณ์ทางกร”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก
(๑๐)	บ่อน “เสือล้อมเดบ”	ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออก ตำบลบางจะเกร็ง
(๑๑)	บ่อน “พระจุลจอมเกล้า”	ตั้งอยู่ที่ปากอ่าว ฝั่งตะวันตกตรงแหลม
พาผา

บ่อนต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ตามปากอ่าว
แถวหัวเมืองชายทะเล

(๑)	บ่อน “ไพรีพินาศ”	ตั้งอยู่ที่ปากน้ำเมืองจันทร์
(๒)	บ่อน “พิฆาตปัจจามิตร”	ตั้งอยู่ที่แหลมสิงห์เมืองจันทร์

- (๓) บัณฑิต “พินธุชาติ” ตั้งอยู่ที่ปากน้ำ เมืองสมุทรสงครามฝั่ง
ตะวันออก
- (๔) บัณฑิต ปากอ่าวเมืองฉะเชิงเทรา
- (๕) บัณฑิต “วิเชียรโชฎก” ตั้งอยู่ในปากอ่าวเมืองสมุทรสาคร ได้
ถ่านน้ำครุฑไชศรีฝั่งตะวันออก
- (๖) บัณฑิต ปากอ่าวเมืองสงขลา

๕๕
บัณฑิตที่ตั้งอยู่บนเขาพระนครคีรี
เมืองเพชรบุรี

- (๑) บัณฑิต “ธรรมาธิปไตย”
- (๒) บัณฑิต “วิบุลย์นันทน์”
- (๓) บัณฑิต “วิบุลย์นันทน์”
- (๔) บัณฑิต “เวฬุวรรณวิทยา”